Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2005

STAIDÉAR GNÓ – ARDLEIBHÉAL –PÁIPÉAR I

ROINN B

(160 Marc)

DÉ CÉADAOIN, 15 MEITHEAMH 2005 – MAIDIN, 9.30 – 12.00

- Tá na ceisteanna uile ar aon mharc.
- **CEITHRE** cheist ar bith a fhreagairt.
- Bronnfar marcanna ar leagan amach agus ar chur i láthair mar aon le fóiliónna agus dátaí, de réir mar is cuí.
- Ba cheart go dtaispeánfaí an lá, an mhí agus an bhliain sna dátaí.
- Is ceadmhach áireamháin a úsáid.

ROINN B (160 Marc)

Tá na ceisteanna uile ar aon mharc.
CEITHRE cheist ar bith a fhreagairt.
Bronnfar marcanna ar leagan amach agus ar chur i láthair mar aon le fóiliónna agus dátaí, de réir mar is cuí.
Ba cheart go dtaispeánfaí an lá, an mhí agus an bhliain sna dátaí.
Is ceadmhach áireamháin a úsáid.

1. **Freagair GACH cuid. Is ceist í seo ar Bhuiséad Teaghlaigh.**

Nuair a scrúdaigh Muintir Uí Annáin a Leabhar Mionairgid Anailísithe ag deiredh mhí na Nollag 2004, fuair siad amach go raibh difríocht idir a n-ioncam agus a gcaiteachas iarbhír don dá mhí déag agus na figiúirí buiséadaithe (ar fáil sa Ráiteas Comparáide Buiséid **ar leathanach 8 de Roinn A)** de bharr iad seo a leanas:

- Laghdaigh tuarastail Mhuintir Uí Annáin de 5%.
- Tá beirt pháistí ag Muintir Uí Annáin. Mhéadaigh Sochar Leanaí le haghaidh gach páiste díobh de €15 in aghaidh na míosa.
- Bhí ús agus díbhinní €135 níos lú ná mar a bhí buiséadaithe acu.
- Bhuaigh Muintir Uí Annáin €300 i lotto an chlub spóirt áitiúil.
- Laghdaigh íocaíochtaí morgáiste de €27 in aghaidh na míosa ó 1 Márta.
- Chaill Muintir Uí Annáin a mbónas cheal éilimh €360 ar a n-árachas gluaisteáin de bharr timpiste.
- Bhí an ceadúnas teilifíse mar a bhí buiséadaithe acu.
- Bhí costais teaghlaigh 7½% níos mó ná mar a bhí buiséadaithe acu.
- Bhí costais ghluaisteáin €650 níos mó ná mar a bhí buiséadaithe acu.
- Bhí costais solais agus teasa 6% níos lú ná mar a bhí buiséadaithe acu.
- Bhí costais sláinte €30 in aghaidh na míosa ar an meán don bhliain.
- Chosain siamsaíocht €100 in aghaidh na míosa ar an meán ach amháin na trí mhí: Meitheamh, Lúnasa agus Nollaig, nuair a chosain sí €210 ar an meán.
- De bharr bainise, chosain bronntanais €150 sa bhreis.
- Bheartaigh an teaghlach ar shaoire deireadh seachtaine a thógáil a chosain €600, in ionad na laethanta saoire a bhí buiséadaithe acu.

(A) Ag baint úsáide as an Ráiteas Comparáide Buiséid **ar leathanach 8 de Roinn A,** iontráil na figiúirí cuí sa cholún 'Iarbhír'.

Taispeáin na difríochtaí idir na figiúirí **'Iarbhír'** agus na figiúiri **'Búiséad'** sa cholún **'Difríocht'.**

Úsáid comhartha **móide** nó **lúide** roimh gach figiúr sa cholún sin.

Nóta: Úsáid an comhartha 'móide' má tá 'iarbhír' NÍOS MÓ ná an figiúir 'buiséadach'.
Úsáid an comhartha 'lúide' má tá 'iarbhír' NÍOS LÚ ná an figiúir 'buiséadach'.
Sampla:

	Buiséad	**Iarbhír**	**Difríocht**
	590	650	+ 60
	360	270	- 90
Iomlán	950	920	- 30

(22)

Freagair na codanna (B) agus (C) seo a leanas sna spásanna atá curtha ar fáil **ar leathanach 9 de Roinn A.**

(B) **(i)** Cé mhéad a bhí sé i gceist ag Muintir Uí Annáin a choigilt i rith na bliana 2004?

(ii) Cén fíor-iarmhéid airgid tirim deiridh a bhí acu ag deireadh na bliana 2004?

(iii) Luaigh an méid a chaith Muintir Uí Annáin anuas ar a gcaiteachas buiséadaithe.

(iv) Mínigh an téarma **'bónas cheal éilimh'.**

(10)

(C) **(i)** Imlínigh **dhá** chúis a n-ullmhódh Muintir Uí Annáin buiséad.

(ii) Dá dtarlódh sé go raibh easnamh ar Mhuintir Uí Annáin don bhliain 2004, luaigh **dhá** athrú arbh fhéidir leo a dhéanamh ar a mbuiséad teaghlaigh.

(8)
(40 marc)

2. **Freagair GACH cuid. Ceist í seo ar Chlub.**

Bhí na Sócmhainní agus na Fiachais seo a leanas ag Club Iascaireachta Ghleann na Laoi, Maigh Chromtha, Co. Chorcaí, ar an 1 Eanáir, 2004.

Clubtheach €100,000 Báid €30,000 Iasacht Téarma €40,000 Airgead Tirim €2,500.

Seo thíos achomair de bhearta airgeadais an Chlub don bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2004:

Fáltais:	**€**
Táillí Comórtas	1,370
Síntiúis	562
Táillí Iascaireachta	2,004
Urrús Bliantúil	300
Íocaíochtaí:	**€**
Árachas	880
Costais Chomórtas	878
Costais an Rúnaí	163
Ceannachán Trealaimh	1,200
Solas agus Teas	850

Eolas breise ar an 31 Nollaig 2004:

(i) Árachas réamhíoctha €130

(ii) Síntiúis Iníoctha €90

(iii) Báid le dímheas de 5%

(iv) Solas agus Teas iníoctha €45

(A) Ullmhaigh Ráiteas ag ríomh Ciste Carntha an Chlub ar an 1 Eanáir 2004.

(6)

(B) Ullmhaigh:

(i) Cuntas Fáltas agus Íocaíochtaí don bhliain dar chríoch 31/12/2004.

(ii) Cuntas Ioncaim agus Caiteachais don bhliain dar chríoch 31/12/2004.

(25)

(C) **(i)** Mínigh ról **chisteoir an chlub**.

(ii) Cén cuspóir atá lena t(h)uairisc?

(9)
(40 marc)

3. **Freagair GACH cuid. Ceist í seo a bhaineann le Pá.**

(A) Tá Niamh Ní Fhaoileáin fostaithe mar mheaisíneoir ag Trend Style Sports Tta. Oibríonn sí 39 uair sa tseachtain de ghnáth ach anois is arís déanann sí ragobair. Is é a ráta bunphá ná €10 san uair. Íoctar ragobair de réir ama go leith don chéad cheithre huaire agus am dúbailte do gach uair sa bhreis. Rinne sí 48 uair oibre i Seachtain Uimh.18.

Íocann Niamh cáin ioncaim ag an ráta 20% agus ÁSPC ag an ráta 8%. Is é a creidmheas cánach ná €2,080 sa bhliain. Íocann sí síntiús €2 in aghaidh na seachtaine dá Ceardchumann agus cuireann sí €15 sa tseachtain i gciste coigiltis. Baintear an dá shuim airgid sin óna pá ag an bhfostóir.

(i) Cén cuspóir atá le **Creidmheas Cánach**?

(ii) Comhlánaigh Duillín Pá Niamh don tSeachtain Uimh. 18, ag baint úsáide as an doiciméad bán **ar leathanach 10 de Roinn A**. Taispeáin do chuid oibrithe.

(25)

(B) **(i)** Mínigh **dhá** bhuntáiste do Niamh toisc í bheith ina ball de Cheardchumann.

(ii) Luaigh **dhá** shocar a fhéadfadh Niamh a fháil ón a síntiúisí ÁSPC.

(iii) Íoctar Niamh de réir amráta. Luaigh agus mínigh modh **amháin** eile chun ollphá a ríomh.

(15)
(40 marc)

4. **Freagair GACH cuid. Ceist í seo ar Bhaincéireacht.**

D'oscail Máiréad Mistéil cuntas reatha i mBanc Uladh ar an 01/05/2005 nuair a lóisteáil sí €400 ina cuntas. Is iad seo a leanas a bearta do mhí Bealtaine:

2005		€
02/05/05	Cheannaigh earraí trí sheic Uimh. 1	40
03/05/05	Tharraing amach trí UMB	30
05/05/05	Lóisteáil dá cuntas	250
07/05/05	Cheannaigh peitreal trí sheic Uimh. 2	25
09/05/05	Cheannaigh éadaí trí sheic Uimh. 3	70
17/05/05	Tharraing amach trí UMB	30
24/05/05	Cheannaigh DVD trí sheic Uimh. 4	45
30/05/05	Lóisteáil dá cuntas	200

(A) Breac go hiomlán taifid Mháiréid féin dá bearta bainc do mhí Bealtaine 2005. Taispeáin a hiarmhéid deiridh. Úsáid an Cuntas Bainc atá **ar leathanach 11 de Roinn A.** **(10)**

(B) Déan comparáid idir taifid Mháiréid féin agus an Ráiteas Bainc a fuair sí (thíos). Déan pé athraithe is gá ar thaifid Mháiréid féin agus ansin ullmhaigh Ráiteas Imréitigh Bainc (**ar leathanach 11 de Roinn A).**

RÁITEAS BAINC Uimh. 1				31 Bealtaine 2005
Dáta	**Sonraí**	**Dochar**	**Sochar**	**Iarmhéid**
2005		€	€	€
Bealtaine 1	Lóisteáil		400	400
Bealtaine 3	UMB	30		370
Bealtaine 4	Seic Uimh. 1	40		330
Bealtaine 5	Lóisteáil		250	580
Bealtaine 7	B/O (S/O)	200		380
Bealtaine 10	A/C (C/T)		100	480
Bealtaine 14	Seic Uimh. 3	70		410
Bealtaine 17	UMB	30		380

(15)

(C) **(i)** Luaigh **dhá** chúis a n-ullmhaítear Ráiteas Imréitigh Bainc.

(ii) Mínigh an difríocht idir **dochar díreach** agus **buanordú.**

(iii) Luaigh slí **amháin** ina bhféadfadh Máiréad íoc as earraí a ceannaíodh sna Stáit Aontaithe.

(15)

(40 marc)

5. **Freagair GACH cuid. Ceist í seo a bhaineann le hIasacht agus Tomhaltóirí.**

(A) Luaigh **trí** thosca ar cheart do thomhaltóir a chur san áireamh roimh iasacht a fháil.

(9)

(B)

FRUILCHEANNACH AR FÁIL
Téarmaí boga creidmheasa ar fáil
do do shorn leictreach
Éarlais €50
agus
30 gála de €25 an ceann

(i) Ríomh an costas má dhéantar an sorn leictreach a fhruilcheannach.

(ii) An bhfuil an fógra seo dleathach?
Mínigh **dhá** chúis le do fhreagra.

(iii) Imlínigh buntáiste **amháin** agus míbhuntáiste **amháin** do thomhaltóir má dhéanann sé/sí an sorn a fhruilcheannach.

(13)

(C) Taispeánadh an comhartha agus an fógra seo a leanas i siopa:

Déan teagmháil leis an Déantóir mura bhfuil tú sásta

Geansaí Ar Díol
100% Olann

Nóta: Nuair a scrúdaigh an tomhaltóir an geansaí fuair sé/sí amach go raibh an geansaí déanta as cadás in ionad olann mar a fógraíodh.

(i) Abair an bhfuil **gach ceann** acu thuas dleathach.

(ii) Mínigh an dlí tomhaltóra a bhaineann le **gach ceann** den dá chás.

(10)

(D) Luaigh agus mínigh **dhá** ghníomhaireacht a chosnaíonn tomhaltóirí nuair a bhíonn gearán acu.

(8)
(40 marc)

6. **Freagair GACH cuid. Ceist í seo ar an mBuiséad Náisiúnta agus Boilsciú.**

(A) **(i)** Mínigh an téarma **'Boilsciú'.**

(ii) Luaigh **dhá** chúis le boilsciú.

(7)

(B) Taispeánann an tábla seo a leanas an ráta boilscithe i dtír le cúig bliana anuas:

Bliain:	2000	2001	2002	2003	2004
Ráta:	8%	4%	6%	5%	2%

(i) Tarraing líneghraf **nó** barra-chairt chun an t-eolas thuas a thaispeáint.

(ii) Dá dtabharfaí ardú pá 3% do na hoibrithe sa tír thuasluaite sa bhliain 2003, mínigh an toradh a bheadh ag an méadú seo ar a gcaighdeán maireachtála.

(iii) Luaigh **dhá** bhuntáiste don tomhaltóir de bharr an ráta íseal boilscithe sa bhliain 2004.

(15)

(C) Tugadh na figiúirí seo a leanas ag Aire Airgeadais ar lá an Bhuiséid mar réamh-mheastacháin don bhliain 2005:

Príomh-mhíreanna Ioncaim agus Caiteachais	**Figiúirí Measta i Milliúin €**
Fónamh d`Fhiachas	190
ÍMAT	2,550
CBL	1,470
Seirbhísí Sláinte	1,720
Leas Sóisialta	1,230
Oideachas ague Eolaíocht	1,340
Cáin Chorporáide	260
Dleacht Chustaim	235

(i) Dréachtaigh an Buiséad Náisiúnta don bhliain 2005 ón eolas thuas. Luaigh cé acu Buiséad Fuílligh nó Buiséad Easnaimh é.

(ii) Mínigh **dhá** thoradh a bheadh ag méadú fostaíochta ar an mBuiséad Náisiúnta thuas.

(iii) Mínigh **dhá cheann** de na téarmaí seo a leanas:

- Fónamh d`Fhiachas
- Cáin Chorporáide
- Dleacht Chustaim.

(18)
(40 marc)